

בלבבי משכן אבנה

USA 718.521.5231

שיעורי "בלבבי" מופיעים ב"קול הלשון" בארץ 073.295.1245

ל"ג בעומר • יומא דהילולא ליקוטים

רשב"י נפטר בל"ג. והענין: על ספר הזוה"ק אמרו, "בהאי ספרא יפקון מגלותא", כלומר, ספרו של רשב"י, הוא הכח לצאת מן הגלות. גלות, גלה, שורש גל. לשון גלות, וגם לשון גילוי, "גל עיניי" וכדו'. [כידוע בלשה"ק ששני ההפכים כלולים במילה אחת כי בשורשם אחד] ולכך רשב"י נפטר בבחינת ל"ג, אותיות גל, כי על ידו יתגמר הגלות ותתגלה הגאולה. (בלבבי ח"י, קול דממה דקה - עמ' רלא)

גדר התפילה אצל רשב"י וחבריו הנה מצינו ברשב"י וחבריו, שהיו עסוקים בתורה, ולא היו מפסיקים לתפילה.

עומק הדבר: באדם יש שני חלקים - נגלה ונסתר, נשמה וגוף. ואצל רשב"י וחבריו, החלק הנעלם, הנשמה, היתה עסוקה בתפילה, שע"ש כן נקרא האדם "מבעה", לשון תפילה, כנודע, והחלק הנגלה, הגוף, המחשבה - היה עסוק בתורה. אבל לעולם בהכרח שקומת בנין האדם תיבנה הן מתורה והן מתפילה.

והנה מובא בשם הבעש"ט הק', שכל תשוקה פנימית שיש באדם, היא תפלה. ועומק הדבר, שתשוקה פנימית הנגלת באדם בצורה של השתוקקות, שורשה מתפלה בנשמה. אלא כאשר נשתלשל הדבר לגוף, אינו בהכרח שיתראה בצורה של תפלה, ופעמים מתראה בצורה של השתוקקות, שהוא המהות הפנימית של תפלה. אלא שבנשמה זו השתוקקות בגילוי, שהמילוי שלה יהיה מן הבורא, וזו תפלה שלמה. משא"כ בגוף, זו השתוקקות שאין היכר שהמילוי שלה מן הבורא ית"ש, ולכך חסר בה הצורה השלמה של תפלה. (בלבבי ח"י, קול דממה דקה - עמ' קכ)

התקשרות אל השורש מביאה שמחה

י"ח באייר הוא בגימטריה "עמלק" [עם היכוללי], וצריך להבין מהי השייכות בין שני הדברים.

המושג של "עצב" נולד מחוסר התחברות הענף אל השורש, ובשורש השורשים זה נובע מחוסר התקשרות בין הנברא לבוראו. "שמחה" שלמה שייכת בשעה שישנה התקשרות גמורה אל המקור - אל בורא העולם.

"בעצב תלדי בנים" זוהי אותה נקודה שאין התחברות גמורה בין הענפים לשורש. הלידה היא כביכול התנתקות של הולד מהאם. כל זמן שהוא במעי אמו, "עובר ירך אמו" לחד מ"ד, וגם למ"ד שלא ירך אמו, הכוונה היא שאין זה חיבור גמור, אבל ודאי שישנו חיבור.

ומה קורה ברגע שהולד יוצא ממעי אמו? - בפשטות, עד עכשיו הוא היה חלק מאמו, ומעכשיו הוא נפרד ממנה. זוהי ההסתכלות החיצונית, וממנה נולדה הבחינה של "בעצב תלדי בנים", כלומר, העצב נולד בפנימיותו מחוסר החיבור בין הולד לאם שנוצר ע"י הלידה.

אמנם, כל זה רק בחיצוניות, כי מצד החיצוניות של הגופים, כשעובר נמצא במעי אמו הוא מקושר אליה, וכשהוא יוצא משם והופך לולד, הריהו נפרד. אבל מצד שורש הפנימיות, לעולם התכלית והמהות של הולד היא התכללות באמו. כל אדם, תכליתו היא ההתכללות בשורש, והשורש בעוד שורש וכו', עד שורש כל השורשים - בו ית'.

ממילא, כשיש דעת - שהיא הנקודה המחברת בין הולד לאם - שוב אין נקודה של "בעצב תלדי בנים", כי גם לאחר שהולד נולד, כל הזמן תשוקתו על אמו. "בעטרה שעטרה לו אמו" - יש כל העת חיבור בין הולד לאם, ממילא אין עצב. ישנה התרחבות של הדברים, ההתרחבות לאחר התפשטות של הולד כלפי חוץ.

ה"בעצב תלדי בנים" נולד מההסתכלות הפשוטה שיש ניתוק בין האם לולד, אבל בשעה שהשורש מתחבר עם הענף, כשהענף מתכלל בשורש - אז ישנה שמחה.

בכל מועדי השנה ישנו דין של שמחה. ומדוע? כי "מועד" הוא מלשון ועד, מלשון חיבור - ממילא יש בו שמחה.

נעשה בקעים סדקים מחמת החול כמו שאמרו חז"ל (רש"י שבת שם ד"ה פילי). אבל "אשריך שראיתני בכך, שאלמלא לא ראיתני בכך לא מצאת בי כך" (שבת שם), שמכח החורבן הזה הגיע נקודת התיקון של המים חיים שהוא שתה, ועל שם כן נקרא בר יוחאי.

חיים עד העולם הנה מובא באדרא זוטא (זח"ג דף רצ"ו ב') סדר הפטירה של רשב"י. ומילותיו האחרונות היו הפסוק "כי שם צוה ה' את הברכה חיים עד העולם" (תהלים קל"ג ג'), ונסתלק מן העולם. וכתוב באידרא שם, "א"ר אבא לא סיים בוצינא קדישא למימר חיים עד דאשתככו מילוי", הוא הספיק לומר את המילה חיים, אבל את המילים עד העולם לא סיים בוצינא קדישא למימר. "ואנא כתבנא", ממשיך רב אבא, "סברנא למכתב טפ"י, רציתי לכתוב יותר, "ולא שמענא", יותר מזה לא שמעתי. "ולא זקיפנא רישא", לא הרמתי ראשי, "דנהורא הוה סג"י האור שבקע מרשב"י היה אור גדול והיה ירא מהביט אליו, "ולא הוה יכילנא לאסתכלא, אדהכי אזדעזענא, שמענא קלא דקארי ואמר ארך ימים ושנות חיים יוסיפו לך. שמענא קלא אחרא חיים שאל ממך וכו'". הרי שמבואר שרשב"י סיים את חייו בעוה"ז במילה חיים. חיי רשב"י היו בבחינת עץ החיים, כך היה מהלך חייו, וכך הוא סיימם. אולם ביתר עומק, הוא לא סיים את החיים, אלא הוא המשיך את החיים. הגדרת הדבר - חיים אין להם הפסק, המות הוא הפסק. עד כמה שזה חיים, אין לזה הפסק.

מיתת נשיקה ויש להבין, האם סיים בוצינא קדישא לומר את הפסוק עד סופו ורק דרב אבא לא יכול היה לשמעו כי קולו נחלש, או שהוא באמת לא סיים. האם אמר או לא אמר. האם סיים או לא סיים. דבר אחד ברור, עד חיים הדיבור היה בקול, מכאן ואילך או שלא היה דיבור או שהיה דיבור שאינו יוצא לחוץ. עומק הדבר, מכח הדיבור של רשב"י הוא הגיע עד מדרגת חיים. למעלה ממדרגת הדיבור, היתה מיתה, מיתה של עליה כפי שנתבאר לעיל. בחיים יש דיבור. במיתה אין דיבור. במשה נאמר "פה אל פה אדבר בו" (במדבר י"ב ח'), בחייו. אבל מת מיתת נשיקה. שמיתת צדיקים היא בבחינה של מיתת נשיקה כביכול, כמו במשל גשמי שכאשר יש נשיקה אין דיבור, כאשר יש דיבור אין נשיקה. נשיקה היא בשפתיים חתומות. ועל רשב"י כתוב שהיה בו בחי' משה (עי' זח"ג אד"ר דף קל"ב ב', עי' בזוהר מהד' וילנא הגה"ה קודם בראשית דף י"ד ב', עי' ספר ליקוטי הש"ס לארז"ל מסכת שבת ד"ה שמעון). והנה יש זוג שהוא בחינת דיבור, כמו שאומרת הגמרא בכתובות (דף י"ג א') "ראוה מדברת וכו' מאי מדברת וכו' ר"א אמר נבעלה". ויש זיווג שני שהוא זיווג של נשיקין (עי' ע"ח שער ל"ט דרוש ט', ובעוד הרבה מקומות). הרי שהיו כאן ב' הבחנות של זה לפנים מזה. החיצונית יותר היא ההבחנה של דיבור, ומצד זה נעצר בוצינא קדישא במילה חיים, שעל זה נאמר "חיים שאל ממך ארך ימים ושנות חיים יוסיפו לך" (תהלים כ"א ה'). זה המהלך של הדיבור שבו הפסיק רשב"י את חייו והמשיך באופן אחר במילים יותר אמיתיות. אבל מצד "ולא שמענא" היתה כאן תפישה פנימית יותר. מצד כך ישנה הבחנה של דבר שלא בא לידי גילוי של השמיעה ושל הדיבור, או ביתר עומק, הוא לא בא לידי מילול אלא נשאר גנוז פנימה. וזוהי ההבחנה הפנימית דמיתת רשב"י. ■ [מספר מועדי השנה - מיתת רשב"י היא חיים ל"ג בעומר תשס"ט]

מיתת רשב"י היא זמן שמחה והנה ענין מותו של רשב"י מסופר באידרא זוטא. הרי שמחד ישנה סוגית חייו של רשב"י, ומאידך ישנה סוגית מותו. והנה כתוב בזוהר הקדוש שרשב"י בירר לעצמו את מקומו בגן עדן יחד עם הנביא אחיה השלוני (זח"א ד' ב'). ויש להבין מדוע דוקא עמו. והנה בהקדם, יום מיתתו של רשב"י, שהוא זמן שמחה לכל כבבקשתו של רשב"י (ספר מורה באצבע לחיד"א אות רכ"ג), הוא השמחה בעצם. דמחד גיסא, בחטא אדם הראשון נגזר המות, "ביום אכלך ממנו מות תמות" (בראשית ב' י"ז), שזה ביטול האדם. אבל מאידך גיסא, מיתתו של רשב"י היא בחינה של מיתה בקדושה, של הפשטת לבוש וקבלת לבוש חדש, ואינה בחינה של ביטול עצם האדם כפי שהיא לפי התפיסה שהאדם הוא גופו. דהרי כמו שאדם המקבל לבוש חדש מברך על כך שהחינו, כי זה זמן שמחה עבורו, כך מיתה, כאשר היא באמת מהמקום האמיתי שלה, שהיא הפשטת לבוש וקבלת לבוש חדש, היא זמן שמחה, וזו היא בחינת מיתתו של רשב"י. הרי שישנה מיתה שהיא נובעת מהחטא של עץ הדעת ש"ביום אכלך ממנו מות תמות", שהיא בתפיסה שמיתה היא ביטול, היא שלילה, "כל מאן דנחית מדרגא קדמאה דהוה ביה, קארי ביה מיתה" (אד"ר דף קל"ה ב'), ירידה ממדרגתו זוהי מיתתו. וישנה מיתה שהיא להיפך, שהיא עליה של מדרגה. מיתה של טומאה היא ירידה ממדרגה. מיתה של קדושה היא עליה במדרגה. ולכן שעת מיתתו של רשב"י, שהוא כמובן לא ירד ממדרגה אלא עלה, היא זמן שמחה. בדומה לכך שקניית בית חדש או בגד חדש וכד' זהו זמן שמחה ולכן מחייבים ברכה.

בירר רשב"י מקומו בג"ע עם אחיה השלוני לכן כאשר היה רשב"י ואלעזר בנו במערה, ונעשה להם נס כדאיתא בגמרא (שבת ל"ג ב') ובזוהר הקדוש (ז"ח ריש כי תבא), שיצא עץ חרובים ומעין מים, הרי שבודאי לפי פשוטם של דברים הנס היה כדי שיהיה להם מה לאכול ומה לשתות, אולם כל משכיל מבין שעץ חרובים הוא בחינת החורבן שבא לעולם מהאכילה הראשונה, ומנגד היה לו מעין שדינו כמים חיים, היפך החורבן שהוא בחינת המיתה. ובזה שרשב"י שתה מן המים הוא תיקן את אכילת החרובים, את החורבן שבא לעולם. והנה רשב"י היה במערה י"ב שנה, ואחר כך עוד י"ב חודש (גמרא שבת שם), עד שיצא עם כח האחדות המוחלטת, שזה בעצם החיבור של אכילת החרובים עם שתית המים חיים, שזה בחינת "עץ חיים היא" (משלי ג' י"ח). אלו היו חייו. ובמיתתו הוא בירר לעצמו מקום אצל אחיה השלוני, שתלמידו הבעש"ט (עי' תולדות יעקב יוסף פרשת בלק) קרא לו בעל ח"י [בעל חיה-יחידה], כמו שידוע בחסידות חב"ד (עי' ספר השיחות ה'ש"ת עמ' 159). אותם מים חיים שהיו לו במערה, הוא אותו מקום שבירר לעצמו בעולם עליון אצל אחיה השלוני.

יוחאי - חי טוב והנה בלשון הגמרא ובלשון חז"ל הרבה פעמים רבי שמעון בר יוחאי נקרא בר יוחאי (עי' שבת שם, מעילה י"ז א', בר"ר ע"ט ו'). והנה יוחאי הוא חי י' ו' א'. וי' ו' א' עולה י"ז שהוא גימטריא של טוב. דבעץ הדעת ישנה בחינת טוב ורע, אבל העץ חיים כולו טוב. וזאת היא בחינת יוחאי, חי טוב. על שם כן רשב"י נקרא בר יוחאי, זה בחינת יוחאי, זה חייו שהוא שתה מן המעין י"ג שנה. בשרו

משה הוא יראה ורשב"י אהבה

והנה משה רבינו היה במהלך הפוך מרשב"י. כאשר הוא קיבל את התורה, לא אכל ולא שתה ארבעים יום (שמות ל"ד כ"ח). בודאי שזה היה גם מצד כך שהוא עלה למעלה, והוצרך להשוות את עצמו למלאכים. אבל היתה שם גם אותה נקודה שבאה לבטל את החטא של האכילה הראשונה, ומכח כך קיבל משה את התורה. לכן מעמד הר סיני היה בהבחנה של למען "אשר ילמדון ליראה אותי כל הימים" (דברים ד' י'), באימה וביראה וברתת ובוזיע (ברכות כ"ב א'), כידוע. מעמד הר סיני לא היה גילוי של אהבה אלא גילוי של יראה. מה שאין כן אצל רשב"י כמו שידוע (זח"ג אד"ר קכ"ח א') שרשב"י אמר "אנן בחביבותא תלייא מילתא". א"כ ישנה הבחנה שאצל משה העיקר הוא יראה, "מה ה' שואל מעמך כי אם ליראה" (דברים י"ב ב), "אין לגבי משה מילתא זותרתא היא" (ברכות ל"ג ב'). מה שאין כן אצל רשב"י, העיקר היא האהבה, ולכן התיקונים לא באו מנקודה של תענית, אלא מנקודה של אכילה דקדושה. ועומק הדבר שהיה אוכל שלש סעודות בשבת, כי שבת היא בחינת אכילה דנשמתא ולא אכילת הגוף (ע"י זח"ב ויקהל ר"ה ב'). כל שורש הקלקול היה מאכילת הגוף, אבל בשבת קדש האכילה היא של הנשמה.

יום פטירת משה תענית, יום

פטירת רשב"י הילולא ומכח כך

רשב"י השפיע אל כל העולם כולו, הוא רשב"י שיכול היה לפטור את כל העולם כולו ממידת הדין (סוכה מ"ה ב', וע"י ירושלמי ברכות פ"ט ה"ב דף ס"ה א' בענין אחיה השילוני). וכל זאת מחמת שהוא פוטר את העולם ממידת הדין בנקודת השורש שבו ולא רק בנקודת הענף שבו. נקודת הדין בשורש היא מתחילת חטאו של אדם הראשון. ולכן ביום מיתתו של רשב"י הקדוש הוא זמן הילולא לכל. מאידך, ביום מיתתו של משה רבנו שחל בז' באדר, יש מנהג לצום (או"ח תק"פ ב'). בעיקר החברא קדישא. מה שאין כן בזמן מיתתו של רשב"י, המנהג הוא בדיוק הפוך – לשמוח. מהו שנא האי מהאי. ממה נפשך, עדיף לצום ביום המיתה או עדיף לשמוח. עולו ואתו ואתכנשו להילולא דרבי שמעון (זח"ג אד"ז דף רצ"ו ב'). משה היה מצד שורש נקודת הקיום ליראה, שורש הביטול של הרע. ולכן מצד כך, יום מיתתו יום ז' באדר הוא יום תענית. מה שאין כן, ההבחנה אצל רשב"י היא בדיוק להיפך,

"אנן בחביבותא תלייא מילתא". יכולני לפטור את כל העולם כולו ממידת הדין בכח שלש סעודות של שבת. הרי בשבת אסור להתענות [מלבד תענית חלום (או"ח ר"כ ב', רפ"ח ה')], ועוד "וקראת לשבת ענג לקדוש ה' מכובד וכבדתו" (ישעיה נ"ח ג'). שורש התענית באה מששת ימי החול, מהאכילה שאדם הראשון אכל ביום השישי. אילו היה מחכה לשבת כבר לא היה איסור אכילה מעץ הדעת כמו שמבואר ברבותינו (חסד לאברהם מעין א' נהר ו', באר מים חיים בראשית פ"ב בשם הש"ך על התורה). ולכן מיתתו של רשב"י זו מיתה הנקראת הילולא דרבי שמעון, "עולו ואתו ואתכנשו להילולא דרבי שמעון", הוא זמן שמחה לכל.

ניתנה לרשב"י רשות לגלות

ממנהגי כנסת ישראל לירות בחץ וקשת בל"ג בעומר. מקור המנהג מובא בבני יששכר (אייר מאמר ג' אות ד') בשם הרבי מרימנוב, משום שבזמן רשב"י לא נראתה הקשת בענן (ירושלמי ברכות פ"ט ה"ה דף ס"ה א'). והנה החץ הוא ישר והקשת היא עגולה, חצי עיגול. עומק הדבר. דהנה כתוב בזוהר הקדוש כמה פעמים שעל אף שבכללות, ההבחנה של סוד צריכה להיות נעלמת, ולא להיות גלויה לכל, ולכן מי שידוע את הסוד צריך להעלים אותו ולא לגלות אותו, מ"מ רשב"י ניתנה לו רשות לגלות ולפרש הדברים, מחמת שהוא עלה ונתעלה לכן יש לו היתר לפרש את הדברים ולא להעלים אותם, ולכן במיתתו חזרו ונתעלמו הדברים (ע"י זח"ג שלח דף קנ"ט א', תק"ז ריש ההקדמה, תק"ז ריש ההקדמה האחרת דף י"ז א', הקדמת רח"ו לעץ חיים ד"ה ואמנם עם היות זה פשוט ומבואר, שער מאמרי רשב"י על משפטים דף ק' ב' ד"ה בריה דיוחאי). ועומק אותה נתינת רשות, אין הפירוש שקיבל היתר לגלות, אלא ההגדרה היא שהוא נמצא באותו מקום ששם אין מסכים המעלימים. ישנו מקום שהוא גילוי והעלם, ומצד כך יש פשט רמז דרש וסוד, הפשט הוא הנגלה, הסוד הוא הנעלם. מה מעלים את הסוד - החטא. כאשר אין מציאות חטא בעולם, אזי אין העלם. ודאי שבדקות יש העלם יותר גדול, אבל שורש ההעלמים בבריאה הם בהבחנה של חטא. "כי אם עוונותיכם היו מבדילים ביניכם לבין אלקיכם" (ישעיה נ"ט ב'). המקום הפנימי הוא מקום שאין בו חטא ואם אין בו חטא אין

בו נקודה של העלם. ולכן רשב"י יכול היה לדרוש טעמא דקרא (יבמות כ"ג א', ועוד מקומות), כי לא טעם טעם חטא, ולכן אין לו נטיה בהשגת הטעם. זוהי בחינת תורתו של רשב"י. מי שנמצא במקום שיש שם גילוי והעלם, עליו נאמר שהוא צריך להעלים. אבל מי שנמצא במקום שאין שם מסכים ממילא הוא מגלה, זו תורתו של רשב"י.

חץ וקשת

של ל"ג בעומר היא הבחנה של גל ואבחנה של עד, "ויעקב קרא לו גלעד". והנה זו היא אותה ההבחנה של חץ וקשת. הקשת הוא הגל והחץ הוא בבחינה של עד. והנה עד הוא אותיות דע, וכמו שידוע, הדעת מבדלת, הדעת מכרעת, הדעת מחברת, בין הקוים שבצדדים, והיא הקו האמצעי (ע"י שערי אורה השער החמישי הספירה הששית, ובעוד אין ספור מקומות). לכן החץ הוא הדעת הוא העד. ומאידך ישנה כאן אבחנה של גל - גלגל, עיגול, קשת. בל"ג בעומר מתגלה בעיקר הגל - זו נקודת השינוי, כי אותיות לה"י דאלקים השתנו לכד"ט גימ' גל. אבל עד אותיות דע, הוא הגימ' של גל בצירוף עם האות הראשונה והאחרונה של אלקים.

תורת בריסק

נבאר את עומק הדבר. בתורה המונחת השתא בדינו, עיקר המהלך הוא במהלך של דעת. כלומר, כל דבר ודבר בעצם מתחלק לשלושה חלקים. כפי ששגור בפי כל, תורתו של רבי חיים מבריסק באה לבאר כיצד בכל נידון ישנן שתי הבחנות, שני דינים. מה שנראה על פני השטח כאחד, ולכן נוצרת סתירה בין הדינים, כאשר מבינים שבאמת אין כאן אחד אלא שניים, אזי אין סתירה, כי הדין האחד שייך להבחנה הראשונה והדין השני שייך להבחנה השניה. זו במילים קצרות מאד תורת בריסק, והיא אור גדול מאד. אבל ברור לכל מבין שיסנו קו אמצעי. אין הכוונה שכל דבר מתחלק לשלושה דינים שונים, אלא שכל דבר מתחלק לשני דינים ויסוד אמצעי שהוא מבדיל מכריע ומחבר ביניהם, והוא הדין השלישי. וזו התורה שצריכה להתגלות אחרי התורה של רבי חיים מבריסק. בכל תורה של רבי חיים מבריסק צריך להעמיד את שני הצדדים, את שני הדינים, ואח"כ להעמיד את הדין האמצעי שמבדיל מכריע ומחבר ביניהם. ■ {מספר מועדי השנה - מיתת רשב"י היא חיים ל"ג

עכ"ל. ודו"ק שיש בחינת דל, ויש הכפלה של הדל, דלדול, וזהו חיות וחיבור כל שהוא, ודו"ק, מהו - שיטמא משום אבר מן החי כאילו נתלש לגמרי, דק"ל בהעור והרוטב (חולין, קכח, ע"ב) דאבר מן החי מטמא כנבלה, עכ"ל. ובתוספתא (ע"ז, פ"ח, ה"ו) אמרו, על אבר מן החי כיצד - אבר המדולדל בבהמה ואין בו להעלות ארוכה, אסור לבן נח, ואין צריך לומר לישראל. ואם יש בו להעלות ארוכה, מותר לישראל ואצ"ל לומר לבן נח. ועיין חולין קכ"ז, ע"ב, מעין כך. ודו"ק שרש"י הגדיר שהדבר תלוי בתלוש רובה ומעורה מקצת, ובתוספתא תלה זאת במעלה ארוכה אם לאו. והדברים תלויים הא בהא. ועיין חולין (עג, ע"ב) שנחלקו בדין אבר המדולדל.

וכתב הכתב והקבלה (ראה, יב, כג) וז"ל, זכינו לומר שקראה התורה את אבר המדולדל בשם "עם הבשר" - כל מה שמחובר חבור חלוש ורפוי. ומלת עם יבואר בהוראה כפולה, על החבור ועל החלושה, והוא האבר המדולדל, שרובה נתפרק מן הבהמה ואינו מדובק רק אחיזה קלושה, ע"ד שאינו יכול לחזור ולחיות, עכ"ל. וז"ל המשך חכמה (דברים, לא, כט) אברים המדולדלים שהם מעלים ארוכה - שבמעט התעוררות יחזרו להכלל, עכ"ל.

ובדקות יותר נתבאר בחשק שלמה (השורשים, שורש דל) וז"ל, דל - מלשון שאיבה, כשהיה הדבר בתחלה על אופן המתקוק, ואח"כ נשאב ונעשה ריק ממנו, נקרא "דל" מאלה הענינים, בלשון התלמוד "דלדול", סימנין שנדלדלו ברובן (חולין, ב, ב), סוכה מדובללת, מדובללת, מדולדלת (סוכה, כד, א), עכ"ל. (וקצת צ"ב לשון דלדול בסוכה לפי הנ"ל). ומעין כך אמרו (מקואות, פ"ט, מ"ד) ציפורן המדולדלת. ועיין ערוך (ערך דל).

וכן נימא המדולדלת בבגד. עיין רמב"ם (כלי המקדש, פ"י, הלכה ז). וכן לגבי שער (שהוא מעין חוט בבגד) המדולדל, אמרו (נזיר, מב, ע"א) שאסור לנזיר לסרוק ראשו משום נימין המדולדלין. ועיין זבחים (יט, ע"א) לגבי חציצה של נימא המדולדלת. וכן לגבי שער של בהמה, צמר, בבכור, בבכורות (כו, ע"א).

והנה כתב הרמב"ם (פירוש המשניות, חולין, פ"ט, מ"ז) האבר והבשר המדולדלין - וזה על מנת שיהיו בענין שאי שאפשר שידבקו ולא שירפאו בשום פנים. ודו"ק בלשונו ידבקו או ירפאו, ומשמע שאם יש אופן חיצוני להדביקם כמו שמצוי היום ג"כ אינו נקרא כנפרד מן הגוף. והשורש כמו שבבגד אינו חיבור של חיות, "שבמעט התעוררות יחזרו להכלל" (כלשון המשך חכמה הנ"ל), אלא חיבור חיצוני, כן יש חיבור באברי הגוף שסגי להם חיבור חיצוני. והשורש לכך הוא הממוצע באדם שהוא השער שאינו אבר גמור אולם מחובר בגוף. אולם בשיער המדולדל כתב בחלקת יואב שאף אם נידון עדיין כמחובר זהו כלפי השיער, אולם כלפי הגוף נידון כתלוש.

■ המשך בע"ה בשבוע הבא נכתב על ידי הרב שליט"א במיוחד לעלון זה

תמורה, יא, ע"ב - בעי רבא (עיין ערכין, ה, ע"א, שהגירסא רבה), הקדיש אבר לדמיו, מהו דתיחות ליה קדושת גוף, מי אמר כיון דנחתא ליה קדושת דמים, נחתא ליה נמי קדושת הגוף, ומדאקדשה לחד אבר אקדשיה לכוליה, או דלמא חד מגו אמר תרי מגו לא אמר. ופרש"י שם, דאליבא דר' יוסי דס"ל בקדושת הגוף, שקדושה במקצת פשטה בכולה, דאי דאליבא דר"מ, השתא בקדושת הגוף לא פשטה בכולה, בקדושת דמים מיבעיא.

והבן שקדושת דמים, יסודה חלק, כי מהות דמים, עניינו צירוף חלקים, צירוף של פרוטות, ולא שייך בתפיסת דמים תפיסת שלם. לעומת כך רק בקדושת הגוף שייך תפיסת "כולה", ובזה נחלקו ר"מ ור' יוסי בהקדיש אבר אחד בקדושת הגוף אי פשטה בכולה. והיינו שנחלקו אי שייך בקדושת הגוף קדושה של חלק, או שייך בו רק קדושה של שלם. וכבר דנו בכך האחרונים (ר' אלחנן ועוד) בהקדיש אבר אחד שלר' יוסי פשטה בכולה, אי גדר הדבר שתחלה חל באבר אחד ואח"כ מתפשט בכולה, או שמעיקרא חל בכולה כי אין קדושת הגוף לחצאין. ועולה ג' הבחנות. א. לר"מ, יש קדושת הגוף למקצת בהמה. ב. לר' יוסי, חל מעיקרא על חלק אולם מתפשט לכולה. ג. מעיקרא לר' יוסי לא יכול לחול על חלק וחל על כולו.

והבן לפ"ז, ששורש קדושת הגוף לחלק מן הבהמה בין לר"מ שכן הוא לדינא, ובין לר' יוסי לפי הצד שתחלה חל על חלקו ואח"כ מתפשט, יסוד קדושת הגוף לחלק הוא מדין קדושת דמים בשורש הדק, אלא שיש קדושת דמים ממש, ויש קדושת הגוף שישוד מהותה קדושת דמים. ובדקות קדושת דמים - ממון, הוא שורש קדושת הגוף שנתקדש "הדם" של הבהמה, ומכח קדושת הדם נתקדש אף האבר, אולם יסודו קדושת דמים - ממון, שקידש את הדם שבבהמה שמתפשט לאבר, כי הדם הוא הנפש, ודו"ק היטב.

והנה בגמ' הסדר הוא שמיוג שנחת קדושת דמים נחת קדושת הגוף, ומיוג שחל למקצת בהמה חל לכולה, אולם רש"י כתב סדר המיוג להיפך, שמיוג שחל קדושת דמים למקצת חל קדושת דמים לכולה, ומיוג שחל קדושת דמים חל קדושת הגוף, וכבר עמד על כך הרש"ש שם, שרש"י שינה סדר המיוג של הגמ'. ובעומק בגמ' מבואר שמדין קדושת דמיו לא שייך פשטה בכולה, כי יסוד קדושת דמים פרוטה ועוד פרוטה. ורק בקדושת הגוף שייך תפיסה של כולה, ולכך פשטה בכולה.

כריתות, טו, ע"א - ועוד שאל ר"ע, אבר המדולדלת בבהמה מהו, אמר לו לא שמענו, אבל שמענו אבר המדולדלת באדם שהוא טהור. וכך היו מוכי שחין עושין בירושלים, הולך לו ערב פסח אצל הרופא וחותכו, עד שמניח בו כשערה ותוחבו בסירא ונמשך ממנו והלה עושה פסחו והרופא עושה פסחו, ורואה אני שהדברים ק"ו. ופרש"י, אבר המדולדלת בבהמה - תלוש רובה ומעורה במקצת (וז"ל הפנים יפות (ויקרא, יז, ג) ואפילו מחובר "כל שהוא" סגי, כדאיתא שם (חולין, עד, ע"א) גבי אבר המדולדל,

ערכים בפרשה

[ביאור המהות של כל צירוף שני אותיות בלשון הקודש, ע"פ סדר רל"א שערים (עיין ספר יצירה פרק ב' משנה ב'), לפי ערך המופיע בפרשת השבוע שיש בתוכו צירוף זה, ולפי זה ביאור כיצד מתראה צירוף זה בערך זה ובערכים נוספים שבתוכם מופיע צירוף זה].

למצוה עצמה, וצוותא למצוה את המצוה, הקב"ה. וכאשר נעשה המצוה ונעשה הצוותא למצוה המצוה, נגלה אור ה' בגילוי רב, בבחינת שמש בטהרתה בצהרים, צמ-הרי. וגילוי החמה בצהרים, מחד מגלה אור רב, ומאידך לרוב החום פועלת צמצום, יבוש החיות, וצומתת השבלים, צמת, צמ-ת. ועי"ז נפרד המוץ, מצ-ו. וכן מיבשת הענפים ונעשה צמוקים, שנקראים כן ע"ש צמ-וקים.

והנה גדר צהרים, חמה בראש כל אדם. ומעין הארה זו בראש האדם מאיר המצנפת שבראש, מצ-נפת. ומכוחה מאיר אור המצוה בראש, בבחינת נר מצוה, ובעובר אמרו נר דלוק על ראשו.

וזה כל עמל האדם לגלות את ה"מצוי", וזהו ע"י עמל ואמץ, א-מץ.

■ המשך בע"ה בשבוע הבא נכתב על ידי הרב שליט"א במיוחד לעלון זה

משם. מצרים, מצ-רים.

ופעולת הצמצום נקראת קמץ, ק-מץ. ובנפש, העדר אכילה נקרא צום, צמ-ו. והעדר שתיה תולדתו צמא, צמ-א. וטבע הלח להתפשט, והיפוכו היבש, יש לו גבולות, ונקרא מוצק, מצ-קו. וכאשר יש דבר שחיצוניותו יבש ופנימיותו לח, נעשה פעולת מציצה, כדוגמת תינוק היונק ומוצץ משדי אמו. מציצה, מצ-יצה. וכן בפרי שיש בתוכו משקה נעשה סחיטה ועי"ז יוצא המיץ, מצ-י. ופעולת יציאתו ע"י צמצום הפרי שע"י נדחק המיץ ויוצא לחוץ ובבחינה זו נקרא שמץ, ש-מץ, היינו חלקיות. וכאשר באים לעקור הכל, אף חלקיות זו, זהו השמצה.

וביבש עצמו כאשר מחברים הדברים ואינם נמצאים בהתפשטות למרחב, זהו צמד, צמיד, צמ-יד. ובעומק אותיות מ-צ, בחינת מצוה, מצ-וה, מצוה מלשון צוותא כנודע. צוותא

בחוקתי | מ-צ מצוה, מצ-וה. והבן שיש ב' הבחנות דבר והיפוכו, מ-צ, מלשון מצוי, מצ-וי. ויש צ-ם, מלשון צמצום, סילוק המצוי. והמצוי המוחלט זהו הוא ית"ש ואין בלתו. ונקרא בלשון רבותינו עצמותו, צמ-עותו. וגילוי, שם הוי"ה, נקרא שם העצם, ע-צם. והבן שמחד הוא גילוי, אולם מאידך הוא צמצום גילוי, צמצום לד' אותיות בלבד. וכנודע מ-צ, בא"ת ב"ש, י-ה, ועולה מצוה, יהו"ה, כנודע. ונודע שעיקר שם הוי"ה הוא גילוי אור המצח, מ-צח. וזהו היפך אותיות מחץ, צמצום. ומתוך שם העצם, צומח כל הבריאה כולה. צמח, צמ-ח. והיפך כך הוא כפירה, ע"ז, הנקרא צלם, צמ-ל. ונגלה בפרט בגיהנם הנקרא צלמות, צמ-לות. ולמ"ד בניסן נברא העולם, נגלה הדבר בסוד מצה, מצ-ה, שהיא גילוי לשורש המציאות שממנה מתפתח הכל, ואח"כ נעשה חמץ. ח-מצ, שטופח וגדל. וזה נעשה במצרים וביציאתם

ערכים נוספים שבהם מופיע צירוף זה:

מחץ	מצא	מצוי	אמציה	צלמנה
צמח	צמת	מועצת	מוצק	קמץ
מליץ	צים	מצח	מצודה	מצולה
מצור	מצוה	חצרמות	חמץ	תעצמות
צהרים	צום	צעננים	מוץ	מצנפת
מצה	צלם	צמר	למנצח	מעצבה
מחמצת	מצער	צמיתת	מצרים	מקצעת
עצם	מחצב	מוצאות	קמצים	שמצה
מבצר	מוצא	מחצית	צמיד	מחלצות
מרצע	גומץ	מקץ	צאלים	צנים
נמרצת	משבצת	שמץ	מעצד	עצמון
מפלצת	מפץ	מצהלות	מצב	מצבה
מצדה	מאמץ	אחימעץ	אמוץ	צלמות
מצום	מצוק	מצרף	מצורע	מצפה

בלבביפדיה קבלה אמר

כתר

"ויאמר", גימט' נזר, בחינת כתר. ועיין כתבי הרב מ"מ משקלוב (ביאור משנת חסידים, דף קיח) יום ליום יביע אמר, אור, מים, רקיע, גימט' אכתריא"ל י"ה.

ועוד. עיי"ש (דף רמה) רקיע הוא סוד הסמ"ך, קכ"ה (גימט' הסמ"ך) דרגין דצ' דיקיא (זח"ג, סח, ע"ב) וכו', ה' פעמים רקיע, ה' פעמים קכ"ה, גימט' הכת"ר, שזה מעלה את ההלכה ברורה בעטרה שעטרה לו אמו.

חכמה

עיין שער הכוונות (דרושי חג הסוכות, דרוש ט) נוטריקון מלת אמ"ר, אור, מים, רקיע. ר"ל, כי בהיות עדיין במוח הזכר היה אור, ובירידתה בעת הזווג תוך רחם האשה נעשית מים, ואחר שמצטיירת ונעשה גוף גמור נקרא רקיע. ועיין בשעת רצון (ח"א, טו, ע"א) שדקדק יותר בלשונו, וז"ל, סוד אמר, אור מים רקיע. שהטיפה הקדושה בהמשך המשכתה ועדיין היא באבא היא בסוד אור, ואח"כ ביציאתה מפי היסוד דאבא ונתינתה בתוך יסוד אתעביד סוד מים וכו'. ושם כתב עוד, וכשיוצאת מפי יסוד הזכר "ביציאתה ממש נעשית מים", ואחר כך כמו שהיא מים נתנת בתוך יסוד הנוק' כי שמשיתה שם זמן משם העי' בור נקרש ונעשה בסוד פרצוף ונעשה רקיע. אולם יעויין במבוא שערים (ש"ה, ח"א, פ"ט) וז"ל, בהיות טיפת האור ההיא מתעכבת שם בבטן הנקבה בסוד העיבור מתהפכת מאור ונעשית מים, ודו"ק היטב, היכן נעשית מים.

בינה

שם אהי"ה. ונודע שריבועו עולה דם. ועיין עץ חיים (שער ט"ל, ד"ה) וז"ל, אור מים רקיע, וכו', ונבאר בחינת המים שהוא בחינת ס"ג (כי אור בחינת ע"ב), הנה טפה הנ"ל שהוא בחינת נרנ"ח צריכה להתל' בש בלבוש דק כדי לרדת למטה, ואמנם היא בעצמה אינה נגשמת ונתעבה מכמו שהיתה למעלה כנ"ל, אמנם נעשה לה לבוש דק שהוא דם אדם, ונמשכת עמה

מדעת עליון הנקרא מז"ל כנ"ל, והענין שגם נמשך בחינת לבוש הנ"ל הנקרא מים והד' יודי"ן עצמן דע"ב שבמזל ח', ויור' דים אל מזל ה"ג הנקרא ונקה, והוא שם אהי"ה דיודי"ן כמנין ונקה.

דעת

עיין ספר הליקוטים (ישעיה, מ) בענין אור מים רקיע וז"ל, כי סוד אור הזה שהוא הטיפה הנמשכת מן החכמה, נשקל ע"י הדעת אם ירד הרבה וימשך למטה אם לאו. ועיין שער המצות (לך לך) בסוד מי מדד בשעלו מים.

עיין ספר עטרת ישועה (אמור) וז"ל, אמר בר"ת אש מים רוח, והמה עולים כמ' ספר יום, לילה, דעת וכו', וזהו יום ליום יביע "אמר", ולילה ללילה יחווה דעת. ועיין ליקוטי תורה (חב"ד, שה"ש, יב, ב) וז"ל, נאמר יום ליום יביע אמר, אמר, ר"ת אש מים רוח. ועיין זוהר חי (בראשית, קטו, ע"א) וז"ל, אמר, אש מים רוח, שהם תרין עטרין וכו', חו"ג שבדעת. ועיין שעת רצון (על זהר שמות, ח"ב, עמ' קלו ע"ב) וז"ל, מן הדעת ולמטה יורדת ומתפשטת בסוד אמר, עיי"ש. ועיין זוה"ק (תרומה, קלא, ע"ב). ועיין מבוא שערים (פ"ט, מ, ע"ב) בהרחבה, סוד אמ"ר, שמקביל לסוד, משקל, מסורה, מדה, עיי"ש.

חסד

מים. וכתוב (בראשית, א, ו) ויאמר אל' קים יהי רקיע בתוך המים. וכתוב (שם, ט) יקוו המים מתחת השמים אלא מקום אחד. והוא בסוד אמר, אור, מים, רקיע. ועיין בספר סוד עשר ספירות לר' משה די ליאון, בספירת החסד, שהרחיב לבאר שספירת החסד היא בבחינת אור, מים, רקיע, עיי"ש. ועיין עץ חיים (שער לט, פ"ה) וז"ל, אור - דאפילו דיורד ממדרגה אל מדרגה עד יסוד דז"א אינו מתעבה ומת' לבש כלל, אלא היא אור צח, וכו', אמנם הטיפה הנזכרת הנקראת בשם אור, והיא ד' יודי"ן, נרנ"ח, יש לה לבוש דק שהיא דם אדם ונקרא מים. ועיין שמן ששון (שם). ועיין פתחי שערים (נתיב מ"ד ומ"ן, פתח יג) וז"ל, אור ומים הם בסוד מדרגות

ע"ב וס"ג, והם מוח והדם של הולד, וכו', הדם הוא כח הדינים הסתומים באמא שהיא שורש הגבורות וכו', וגידול זה נעשה בז"א ע"י המזון (דם) שניזון ז"א מאמא דרך טבורו.

גבורה

עיין זוה"ק (תרומה, קסז, ע"ב) אמר, אור מים רקע, כנגד חסד, גבורה, ת"ת (ועיין פרדס רימונים, ש"ח, פ"כ).

ועוד. אמריאל ופמיאל המלאכים הממונים על המלחמה (קרנים, מאמר יג).

ועיין כתבי הרמ"ע מפאנו (מאמר מאה קשיטה, סימן מג) וז"ל, וכבר אמרנו למ' עלה, כי מים לגבי אור גבורות ניהו. והנה המים אשר מעל לרקיע הם חסד שבג' בורה, והמים אשר מתחת לרקיע גבורה שבגבורה, ורקיע גופיה ת"ת שבגבורה, עכ"ל.

תפארת

תפארת, ת"ת - רפא. שורש הרפואה. ועיין ליקוטי מוהר"ן (תנינא, תורה ה) אמר ה' ורפאתיו. וזהו אמ"ר, ר"ת אש מים רוח שמשם הרפואה.

ועוד. ת"ת - אמת. ועיין שעת רצון על הזהר (ח"ב, קלו ע"ב) וז"ל, ואותיות אמר כללות כולם (של א-ב), כי אלף ראשון, מ"ם אמצעית, רי"ש מן אותיות אחרונות, ומן הראוי שיהיה תי"ו, אותיות אמת, אלא מפני הסוד שמפרש (כמבואר להלן, שם, רקיע - ר', רישא בוכרא, כי הוא ראשון לכל הו"ק, עיי"ש), נכנס רי"ש במקום תי"ו. ועיין עוד באפיקי מים (ב"ב, עג, ע"ב) אור, הוא חסד. ומים גבורה. ורקיע הוא עושה שלום במרומיו, כמ"ש ויקרא אל' קים לרקיע שמים, שכללו אש ומים ביסוד ות"ת.

נצח

נצח, מעלה. הוד, מטה. ועיקר חילוק בין מעלה למטה נעשה בסוד אור מים רקיע, שהרקיע מבדיל בין מים עליונים למים תחתונים. אולם בסוד אור אין הבדל בי' נותם.

בלבביפדיה קבלה אמר

הוד

מחמש פעמים אור, נעשה ה"פ מים, וה"פ רקיע. הוד. דו-ה. הוכפל אות ה'.

יסוד

עיין זוה"ק (תרומה, קלא, ע"ב) אמר. אל"ף - חכמה. מ"ם - בינה. רי"ש - רישא בוכ" - רא. ועיין מקדש מלך (שם) שרישא בוכרא הוא יסוד אבא.

ועיין עץ חיים (שער לט, ד"ה) וז"ל, ודע הקדמה אחת, שמה שמושך יסוד מל-מעלה אינו מתעבה ומתלבש כלל, וזהו סוד אור של מעשה בראשית שהיה מאיר מסוף העולם ועד סופו. ועיי"ש בהרחבה גילוי הטיפה ביסוד כיצד, בסוד שם שד-י.

ועוד. כבש, בחינת יסוד (עיין ליקוטי תורה, טעמי המצות, קדושים, אזהרת שעטנז). אימרא, כבש.

ועיין כתבי רמ"מ משקלוב (ביאור משנת חסידים, דף קכד) וז"ל, אמרי שפ"ר, אור, מים, רקיע. סוד עזר"ת רעות"א, להכתיר צדי"ק ח"י עולמיי"ם, בזכותן של כה"ן לו"י ישראל, עכ"ל.

מלכות

בחינת סוף, שפה. ועיין רש"י (תזריע, יג, נב, ד"ה בצר) "אומריות", לשון שפה, כמו אימרא. ועיין רש"י (תענית, יא, ע"ב, ד"ה בחלוק לבן) אימרא, שפה, מתרגמינן אימרא (שמות, כח, לב).

כי בהיותו עדיין במח הזכר היה אור ובי-רידתה בעת הזווג תוך רחם האשה נעשית מים וכו', ולכך אומרים משיב הרוח ומו-ריד הגשם, בסוד הטיפה ההיא שנעשית עתה מים. ועיין פע"ח (שער הלולב, פ"ח).

נשמה

עיין שער רוה"ק, בסוד אמ"ר, וז"ל, אור מים רקיע. כי בעוד שהטפה היא בסוד אור ומים, ולא נגלת הקליפה. וכד אקריש ואתעביד רקיע, כדון אתגלי פסולת שהיא הקליפה הנקראת רע. ואות וא"ו שהוא רקיע שנשמה בתוכה ונעשית עור. עיי"ש בהרחבה.

חיה

עיין עץ חיים (שער לט, ד"ה) וז"ל, הנה נודע שאין שום טיפה שאינה כלולה מעסמ"ב, והנה בחינת הטפה עצמה של הזכר שהוא בחינת מוח הולד אינה אלא משם ע"ב דיודי"ן לבד שיש במילוי ד' יודי"ן עצמן, וכו', אינה מתלבשת ומתעבה כלל בירי-דתה למטה ויש בה כללות נרנ"ח, ובחינה זו נקרא אור דמעשה בראשית, והוא מ"ש בזהר תרומה דקס"ג וקס"ז בענין אור מים רקיע.

יחידה

א-רם, למעלה הוא יחיד בחינת אור. יום אחד. ואח"כ נעשה ריבוי. ■ המשך בע"ה בשבוע הבא נכתב על ידי הרב שליט"א

ועוד. עיין כתבי הרמ"ע מפאנו (מאמר מאה קשיטה, סימן מב) וז"ל, ודע כי בו במעשה בראשית, ה"פ אור, ה"פ מים, ה"פ רקיע, בסוד גדולה גבורה ת"ת, וה"פ שמים אצל רקיע כנגד היסוד, וה"פ שמים בלבד כנגד מלכות.

וכן סוד קרן, פינה, "קרני ראם". ראם אותיות אמר (עיין אפיקי ים, ב"ב, עג, ע"ב).

נפש

עיין רמח"ל באדיר במרום (ח"א, למגזר מילין דקשוט) וז"ל, ועל כן בתחלה בסוד אויר דלא אתפס מגיעים עד הרקיע, דהיינו אור, מים, רקיע. כי הלא זה בסוד התע-בות האורות (עיין ערך קטן שערות), ור-קיע הוא העיבוי האחרון, ועם כל זה עדיין אינם נתפסים, והיינו, לחים היו ונקרשו, כי אח"כ נעשו בכח הידים, ואז הם קרושים. והאמת, כי הידים האלה מתחברים ביסוד, ואז עאל בימא בתוקפויי, ואז הם נותנים בחינת המעשה הזה. ורקיע בחינת נפש. עיין פתחי שערים (נתיב מ"ד ומ"ן, פתח יג).

רוח

עיין רמ"ז (זוהר, דברים) מ"ש ביחוד שם שד"י (עיין עץ חיים, שער ט"ל, ד"ה) שיש אור מים רקיע, שהם סוד ע"ב, ס"ג, מ"ה, דהיינו חיה, נשמה, רוח.

ועוד. עיין שער הכוונות (דרושי חג הסוכות, ד"ט) וז"ל, אמר, אור מים רקיע, ר"ל

ספר עולם ברור

המאמרים שבאו בספר זה, רובם נערכו מתוך סדרת שיעורים שניתנה במוצאי שבתות בעיר בני ברק. כל שיעור מקיף ומברר נקודה אחת בהלכות דעות וחובות הלבבות,

ונותן מבט שורשי ומעשי בדרך הישרה שיבור לו האדם. בחלקו האחרון של הספר מופיעים "מאמרי התקופה" - מתוך שיעורים שנמסרו לאור תקופתנו, וכן שיחה נוגעת לתקופתנו מאת הגה"צ רבי שמשון דוד פינקוס זצ"ל, היוצאת לאור לראשונה.

רכישת ספרי הרב: ספרי אברמוביץ משלוח ברחבי העולם 03.578.2270

מילון ערכים בקבלה • אחר ופנים

אחור וקדם צרתי כנזכר בזה, עכ"ל. וכן להיפך פנים של תחתון נעשה אחור של עליון. עיין שם שער מ', דרוש ט"ו. ובחינה נוספת מצינו שם (שער מ, דרוש א) וז"ל, חיצוניות הנקרא אב"א, והפנימיות הנקרא פב"פ, עיי"ש. ועיין שם (שער ט, פ"א, מ"ב) שכתב וז"ל, וצ"ע ענין אחור ופנים מה ענינם ופירושה, וכן ענין פנימיות וחיצוניות מה ענינו בכלים ובאורות, עיי"ש. ועיין שער מ', דרוש ח'. ושם (דרוש טו) כתב וז"ל, האורות יש בהם פנים ואחור, והם בחינת פנימיות וחיצוניות דאורות הפנימים. והכלים יש להם פנים ואחור, והם פנימיות וחיצוניות דכלים החיצוניים אל האורות. כלל העולה, כי מילת פנימיות ר"ל פנים, מילת חיצוניות ר"ל אחור, עיי"ש. והאמצע נקרא אחור ביחס לפנים, ונקרא פנים ביחס לחיצון. כמ"ש שם (שער ל, פ"א, מ"ב).

והנה יש אופן של שינוי מעמד ממצב של פנים למצב של אחור (מלבד השינוי הנזכר לעיל, ביחס ירידת עליון לתחתון, ולהיפך עליית התחתון לעליון, אלא באותו עולם עצמו). כמ"ש שם (שער יא, פ"ז, מ"ת) וז"ל, בכל בחינה שיש זכר ונקבה, יש ד' בחינות, וזה סדרן לפי מעלתן ממש מלמטה למעלה. תחלה היא מדרגת אב"א, פירוש שיהיו ז' ז' (וכן היה באו"א, עיי"ש) אחוריהם דבוקים זה לזה והפוכים אחור כנגד אחור (שלא ינקו החיצונים משא"כ בעתיק שזו למעלתו). מדרגה ב', והוא שיהיו אחור בפנים, שיהפוך הזכר אחוריו נגד פני הנקבה, ואז יש מעלה שמקבלת הנוק' מן הזכר דרך הפנים, אבל עדיין אינה מקבלת רק אור של אחורים מן הזכר ואינה יכולה לקבל אור הפנים שלו. למעלה מזה מדרגה ג', המעולה ממנו, והוא פנים באחור, שפני הזכר מביטים באחורי הנקבה, ובזה יש מעלה יתירה, שמקבלת הנקבה אור הפנים ממש, אלא שלהיותו אור גדול אינה מקבלתו אלא דרך אחור שלה, ואז שם מתעבה האור, וכאשר יתעבה האור יוכל אח"כ לילך דרך אחור ולהגיע עד הפנים שלה ואז תוכל לקבל בו, וכו'. מדרגה ד' למעלה מכולם הוא פב"פ, פירוש שניהן זכר ונקבה פונים פניהם זה לזה, ומדרגה זו היא תכלית השלמות, עכ"ל. עיי"ש שבזו"ן יש כל ד' המדרגות משא"כ באו"א חסר מדרגה הב', עיי"ש הטעם.

■ המשך בע"ה בשבוע הבא נכתב על ידי הרב שליט"א במיוחד לעלון

כתב בעץ חיים (ש"ה, פ"א, מ"ת) וז"ל, בבחינת הראש אין אנו מזכירין לעולם בחינת אחור ובחינת פנים, לפי שבמקום שאין שם נקבים וחלונות, אז יוצא האור שוה מכל צדדיו ומאיר בשוה. אמנם כשמתחיל בחינת הנקבים, כגון מהאזנים ולמטה, אז יש בחינת פנים ואחור, כי המצח נקרא פנים והעורף נקרא אחור, לפי שכל הנקבים הם ממשיכים האור לחוץ דרך הפנים, ומה שאין בו נקבים יקרא אחור, עכ"ל.

ובהחברה יותר יש יחס נוסף לאחור ופנים, כמ"ש שם (ש"ו, פ"ז, מ"ת) וז"ל, האור הנמשך דרך ירידה, הוא אור ישר ורחמים, ונקרא אור פנים. ואור החוזר דרך עליה נקרא אור חוזר, ואור אחור ודין, עכ"ל. ובהרחבה יותר מצינו שם (ש"ו, פ"ח) שכתב וז"ל, המוחין של בחינת חיה אשר בז"א הבאים מחכמה הם הגורמים זוג ז' כדי להוציא נשמות חדשות, והם בחינת פנים, כי הוא זכר. והמוחין דז"א מצד אימא הנקרא נשמה, הם ענין אחור, והם נקבה, עכ"ל. והבן שבכללות הזכר נקרא פנים והנקבה אחור. והשורש לכך בפרצוף עתיק, שמחוברים זכר ונקבה אחור באחור, ומקום הזכר בפנים, ומקום הנקבה באחור, ודו"ק. ועיין שם (שער יב, פ"ב, מ"ת) שכתב וז"ל, מה שאנו אומרים לפעמים גם בעתיק בחינת פנים ואחור, הכוונה על ב' בחינות של מ"ה ושל ב"ן. כי בחינת ב"ן ואפילו הפנים שלו יקרא אחור בערך המ"ה העומד בצד אחר. ונמצא כי הפנים דמ"ה שמצד זה נקרא פנים, ובחינת הפנים דב"ן העומדים מצד אחר נקרא אחור בערך שם מ"ה, עכ"ל. וכתב שם (שער לא, פ"ה, מ"ת) וז"ל, והנה מתבאר למה הזכר יוצא דרך פנים דז"א, והנקבה דרך אחור. כי זה מצד אבא וזה מצד אמא. ולעולם הזכר בערך הנקבה הוא פנים והיא אחור, בסוד אחור וקדם צרתני. והנה בהיות או"א קודם התיקון אב"א, עכ"ז היה אבא בבחינת פנים בערך הנקבה שהיא אחוריו, עיי"ש. ועיין שער מ', דרוש ח'.

בחינה נוספת של אחור ופנים, מצינו שכל אחוריים של עליון שיוורדים לתחתון נעשים פנים של התחתון. וכמ"ש בעץ חיים (שער טו, פ"ו) וז"ל, מה שהיה למעלה באבא בבחינת אחור, בכאן ביש"ס פנים הנקרא קדם, בסוד אחור וקדם צרתני, וכו'. למטה היה זה בבחינת אחור בבחינה העליונה, וכאן (בתבונה) הוא פנים שהוא קדמת, מלשון

כדי לקבל את המילון מההתחלה, אנא בקש לכתובת info@bilvavi.net

בלבביפדיה מחשבה

יום ד' 20:30

רח' קדמן 4

חולון

לפרטים 050.418.0306

הרב איתמר שוורץ

בלבביפדיה עבודת ה'

יום ג' 20:30 בדיוק

רח' הרב בלוי 33

ירושלים

לפרטים 052.765.1571

ישראל 073.295.1245 ■ USA 718.521.5231 2>4>12

להצטרפות לרשימת העלון | לכל ענייני העלון info@bilvavi.net

רכישת ספרי הרב: ספרי אברמוביץ משלוח ברחבי העולם 03.578.2270

ספרי מאה שערים רח' מאה שערים 15, ירושלים 02.502.2567

הפצת ספרי קודש רח' דוד 2, ירושלים 02.623.0294 · ספרי אברמוביץ רח' קוטלר, 5 בני ברק 03.579.3829